

Új szemlélet a román nyelv oktatásában

A román nyelv oktatása mindig kényes téma volt, és talán az is marad. Nem könnyű egy magyar ajkú tanulónak román nyelvet oktatni úgy, hogy a tantervi követelményeknek is megfeleljen, a nyelvet is megtanulja (tudjon kommunikálni románul közép-szinten), és a képességvizsgán is jól teljesítsen (amiről mindannyian tudjuk, hogy jelenleg azonos a román anyanyelvűekével).

Ez a probléma már régóta az oktatáspolitikai és a szakmai beszéd tárgya. Egyre több román nyelvet tanító pedagógus próbál megoldást keresni rá, hisz mind a gyermek, mind a tanár iszonyú nehéz helyzetbe került. A gyermek kérdése: „Hogyan fognak engem megérteni, ha nem tudom a nyelvet helyesen beszélni?” A tanár kérdése: „Hogyan tudjak úgy tanítani, hogy a gyermek a nyelvet is beszélje, a vizsgán is átmenjen, és közben az irodalmat is megszeresse?”

Erre egy megoldás van: a tanulócsoporthoz igazodó tartalmi és tanulás-szervezési differenciálás, amit véleményem szerint már mind megpróbáltunk, és eredménye is volt. Talán ugyanígy gondolkodtak azok a személyek, fórumok is, akik eldöntötték, hogy nem elég az, ha 2011 óta próbálnak kisebbségnek szóló tankönyveket kiadni, ennél többre van szükség: meg kell változtatni a tantervet.

Nagy meglepetés ért, amikor gyakorló pedagógusként megtudtam, hogy végre van kisebbségi, magyar anyanyelvű tanulóknak kidolgozott román nyelv és irodalom tanterv, amely eltér a román anyanyelvű tanulók számára előírt román nyelv és irodalom tantervtől. Elolvastam a dokumentumot, és örömmel láttam, hogy a románt második nyelvként tanuló, magyar anyanyelvű gyermekek számára a tanterv a kommunikációs készségek fejlesztésére fektet hangsúlyt, nem a mechanikus nyelv(tan)tanulásra.

Ez azt jelenti, hogy a 2017–2018-as tanévtől a kisebbségnek szóló specifikus tanterv lép érvénybe, azonban ehhez nem elég csak a tanterv, hiszen a tanárnak új módszerekre, eszközökre van szüksége; a nyelvet és nyelvhasználatot is másként kell megközelíteni, mert mostantól a román nyelv tanításában a kommunikációs készségek kialakítására kerül a hangsúly. Ezt segíti a kolozsvári Ábel kiadónál megjelent tanári kézikönyv, amely útmutatóként szolgál a román nyelvet nem anyanyelvként tanító pedagógusoknak.

A tanári kézikönyv bemutatójára a Bolyai Nyári Akadémia keretében (2017 júliusában) tartott konferencián került sor. A rendezvény célja a tanterv által képviselt új szemlélet bemutatása és tudatosítása volt. Gyorsan megtelt a terem, nagyon sok érdeklődő pedagógussal. A találkozó első részében a tanárok útmutatást kaptak az új tantervről, majd ezt követően két csoportra felosztva megpróbáltuk boncolgatni a kérdést.

Az új tanterv kompetencia alapú, és lehetőséget teremt a differenciált, a helyi sajátosságokra alapozó oktatásra. A tanár döntésén múlik, hogy milyen módszerekkel éri el a tantervben előírt olvasási, szövegértési kompetenciák elsajátítását. A tanterv szemléle-

téhez igazodó kézikönyv nemcsak az új program sajátosságaira világít rá, hanem annak gyakorlati alkalmazására is alternatívákat kínál.

Az első fejezet címe az aktuális helyzetet tükrözi: Irányváltás (Reorientări). Az első rész az elméleti alapokra világít rá, míg a második fejezet a tanárok tapasztalatait értékesítve, az általuk alkalmazott, kipróbált és hasznosítható módszereket, jó gyakorlatokat mutatja be.

Az első részben hat egyetemi oktató írásait olvashatjuk: elsősorban az új tanterv szemléletváltását emelik ki, amely véleményük szerint hatékony lehet a román nyelvet második nyelvként tanulók számára, mert nemcsak a nyelvet fogják könnyebben elsajátítani, hanem a román kultúrából is ízelítőt kapnak, ezáltal megismerkednek a nép hagyományaival, értékeivel, gondolkodásmódjával. A kompetenciák sem kerülnek el a szerzők figyelmét, ennél a témakörnél a gyerekek kommunikációs készségeire fektetnek hangsúlyt, ami azt jelenti, hogy a tanulót különböző helyzetekkel kell majd órán szembesítenie a tanárnak ahhoz, hogy tudjon kellőképpen válaszolni, ha valós beszédhelyzetbe kerül. Ezt követően betekintést nyerhetünk a magyar és román nyelv(tan) közti hasonlóságokra és különbségekre, ami talán a legérdekesebb része a tanulmánynak. Egy újabb fontos téma az olvasás, vagyis az olvasott szövegek értelmezése. Az utolsó téma, amiről szó esik az első részben: a kompetenciák ismertetése, értelmezése és fejlesztésük folyamata évfolyamokra és tartalmakra lebontva.

A kézikönyv második része tanulási tevékenységeket és módszereket mutat be. Miért hasznos ez? Azért, mert olyan pedagógusok ismertetését olvashatjuk, akik már kipróbálták a bemutatott módszereket, eredményt értek el velük, és ötleteket adnak annak érdekében, hogy a román órák mozgalmasak, érdekesek legyenek. A fejezet első részében az elemi oktatási szakaszra kerül a hangsúly, a szerzők rávilágítanak a nemrég megjelent tanterv újításaira. Ezt követően különböző tanulási tevékenységeket és stratégiákat találunk a következőkre: szöveg hallgatása és a jelentés kialakulásának a folyamata; beszélgetés és a szókincs fejlesztése; olvasás; írás és szövegszerkesztés; a metanyelvi gondolkodás fejlesztése. Az útmutatót egy I. L. Caragiale műveire épülő oktatási projekt zárja, majd a nyelvtanításhoz kapcsoló választható tantárgyak tervezési lehetőségeiről, bizonytalanságairól olvashatunk.

Ajánlom ezt az útmutatót minden kezdő vagy több éves tapasztalattal rendelkező tanárnak, szakembernek és minden olyan személynek, akit érdekel a román nyelv sajátos oktatása és tanulása. Ugyanakkor arra is szeretném hívni az érintettek figyelmét, hogy ez az első alkalom, amikor a tanárok kézzelfogható segítséget kapnak, jó példákat arra, hogy hogyan lehet gyakorlatba ültetni azt a szemléletet (azokat a módszereket) és gondolkodásmód-váltást, amelyekre az új tanterv lehetőséget ad.

Tódor Erika-Mária (szerk.): *Ghidul profesorului de limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba maghiară*. Ábel Kiadó, Kolozsvár. 2017.